SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2656

av Elin Andersson (L)

Ett smartare elnät för framtidens energisystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur elnätsföretagens möjligheter att lastbalansera lokalnäten kan stärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja gemensamma standarder för kommunikation mellan elnätsföretag och smart elutrustning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regler och rekommendationer för framtidens elinstallationer med bibehållen elsäkerhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Elektrifieringen av transporter och uppvärmning ökar belastningen på elnäten. Samtidigt skapar smarta laddboxar, värmepumpar, batterier och digital styrning möjligheter att använda befintlig nätkapacitet effektivare. Sverige behöver inte bara mer elproduktion och nätutbyggnad, utan också ett smartare och mer flexibelt elsystem.

När många elbilar startar laddningen exakt samtidigt (styrda av smarta system som verkar på en marknad med tim- och kvartspris på el) kan lokala nät överbelastas.

Regeringen bör därför utreda hur elnätsföretagens möjligheter att samordna flexibel elanvändning kan stärkas, så att effekttoppar minskar och nätkapaciteten nyttjas bättre utan att leveranssäkerheten äventyras, exempelvis genom att elnätsbolagen tilldelas uppgiften att lastbalansera lokalnätet genom dynamiska tariffer och aktiv styrning.

För att smart styrning ska fungera behöver utrustning från olika tillverkare kunna kommunicera med varandra. Regeringen bör främja gemensamma, öppna standarder och låta utvärdera hur dessa kan bidra till samordning mellan elnätsföretag och laddboxar, värmepumpar och energilager. Särskilt bör möjligheterna till samverkan mellan etablerade standarder för efterfrågeflexibilitet och smarta hem, såsom OpenADR och Matter, uppmärksammas för att stärka interoperabiliteten mellan elnätsföretag och smart elutrustning. Det kan underlätta nya energitjänster, minska kostnader och göra det enklare för hushåll att bidra med flexibilitet. Befintliga tekniska standarder bör utvärderas för att främja interoperabilitet och teknikneutralitet.

Regeringen bör även verka för att undanröja tekniska hinder för elkundernas tillgång till och användning av egna mätvärden, så att smart styrning och flexibel elanvändning blir enkel och tillgänglig för alla. Exempelvis kan HAN-porten i moderna elmätare möjliggöra detta samtidigt som brister i strömförsörjning till ansluten utrustning kan begränsa nyttan. Regeringen bör utreda hur tillgången till mätdata kan förbättras, exempelvis i samband med framtida mätarbyten.

Slutligen behöver regler och rekommendationer för elinstallationer följa den tekniska utvecklingen. Idag finns flera lösningar, exempelvis med svagström eller radioteknik som enklare kan installeras utan samma behov av utbildning som traditionellt har behövts för elinstallationer. Elsäkerhetsverket och Energimyndigheten bör tillsammans med branschen se över hur regelverket kan anpassas till smarta hem och nya lågspänningslösningar, samtidigt som gränsen för vilket arbete privatpersoner får utföra förblir tydlig och elsäkerheten upprätthålls.

Ett smartare elnät kan minska onödiga effekttoppar, förbättra resursutnyttjandet och ge hushållen större möjligheter att bidra till energiomställningen. Sverige bör ta till vara digitaliseringens möjligheter och skapa ett elsystem som är effektivt, flexibelt och säkert.

Elin Andersson (L)